

UNIWERSYTET JAGIELLOŃSKI
COLLEGIUM MEDICUM
W KRAKOWIE

Wydział Nauk o Zdrowiu

Kraków, dnia 28. października 2024 r.

Ocena rozprawy doktorskiej

mgr Pauliny Szydłowskiej - Pawlak

**nt. „Pomiar obciążenia pracą pielęgniarek w opiece nad pacjentem z wrodzoną
przepukliną przeponową”**

Miary obciążenia pracą opierające się o charakterystyki stanowiska pracy dają szansę na porównanie konsekwencji obciążenia w zależności od zakresu wykonywanej roli zawodowej lub specjalizacji wśród pracowników opieki zdrowotnej np. wśród pielęgniarek. W zależności od miejsca wykonywania pracy zawodowej np. jednostki (szpital, przychodnia podstawowej opieki zdrowotnej) czy oddziału w tej jednostce (np. oddział intensywnej terapii, punkt szczepień) istnieją różne obciążenia pracą. Ponadto w obrębie tej samej jednostki, w związku z zakresem wykonywania zadań zawodowych, systemem pracy, warunkami pracy czy odpowiedzialnością za powierzone zadania, istnieje odmienne obciążenie pracą, a zarazem inny będzie kontekst dokonywania pomiaru. Na obciążenie pracą może wpływać wiele czynników: biologicznych, fizycznych czy społecznych. Niektóre z nich są trudne do pomiaru, a dotyczą głównie obszaru czynników psychospołecznych, a inne (np. zakres procedur), ze względu na przyjętą koncepcję pomiaru, niełatwe do oszacowania w kontekście subiektywnej oceny charakteru czynności zwiększających lub zmniejszających obciążenie pracą. Zakłada się, bazując nie tylko na opracowaniach naukowych czy założeniach organizacyjnych, że głównym wyznacznikiem obciążenia pracą pielęgniarek jest kliniczny stan zdrowia pacjenta. Ponadto dosyć znacząca liczba publikacji naukowych odnosi się do pomiaru obciążenia pracą pielęgniarek pracujących w oddziale intensywnej terapii, niemniej jednak większość z nich dotyczy opieki sprawowanej nad osobami dorosłymi. Tylko nieliczne opracowania obejmują swoją analizą pacjentów pediatrycznych, a wręcz niszową liczbę tworzą opracowania w zakresie opieki pielęgniarskiej

UNIwersytet Jagielloński
COLLEGIUM MEDICUM
W KRAKOWIE

Wydział Nauk o Zdrowiu

sprawowanej nad dziećmi przedwcześnie urodzonymi. Jeszcze bardziej unikatowe są opracowania dotyczące pomiaru obciążenia pracą w opiece pielęgniarskiej nad wcześniakami z wadą wrodzoną, gdzie poziom opieki pielęgniarskiej powinien wynosić 1:1.

Wobec powyższego podjęte przez Autorkę rozprawy doktorskiej badania, w których dokonano pomiaru obciążenia pracą pielęgniarek sprawujących opiekę nad pacjentami z wrodzoną przepukliną przeponową hospitalizowanych w oddziale intensywnej terapii noworodka, doskonale wpisują się w potrzebę prowadzenia przez pielęgniarki badań naukowych w tym obszarze.

Przedstawiona do oceny rozprawa doktorska Pani mgr Pauliny Szydłowskiej – Pawlak stanowi naukowe opracowanie z typowym układem, obejmującym wstęp wraz z rozważaniami teoretycznymi, materiał i metody wraz z celami badania, problemami badawczymi i hipotezami, wyniki badań, dyskusją oraz wnioski. Dysertację kończą rozdziały zawierające streszczenie pracy tak w języku polskim jak i angielskim oraz wykaz piśmiennictwa i załączniki zawierające między innymi narzędzia zastosowane w badaniu. Rozdziały zasadnicze zostały podzielone na części, ale nie posiadają one numeracji jako podrozdziały. Rozprawa liczy 93 strony maszynopisu (wraz z piśmiennictwem liczącym łącznie 144 pozycje), 8 tabel i 2 ryciny.

Część teoretyczna rozprawy, składająca się z dwóch podrozdziałów, obciążenie pracą w literaturze przedmiotu oraz kompleksowa opieka nad pacjentem z przepuklinową przeponową oraz poprzedzający ją wstęp bardzo gruntownie wprowadzają czytelnika w tematykę pracy i stanowią element wyjaśniający wszystkie pojęcia uzasadniające tytuł i cele pracy. Bardzo dobrze opracowana część teoretyczna dysertacji zawierająca jasno opisane zagadnienia odnoszące się do obciążenia pracą w kontekście fizycznym, pracy umysłowej, uwarunkowań środowiskowych, zmęczenia, obciążenia pracą pielęgniarek w oddziałach intensywnej terapii, pomiaru obciążenia pracą oraz charakterystyki pacjentów z wrodzoną przepukliną przeponową, wytycznych i rekomendacji postępowania z pacjentem z wrodzoną przepukliną przeponową: na tak na sali porodowej jak i w oddziale intensywnej terapii. W tej części pracy Autorka omawia pozaustrojowe utlenowanie krwi oraz zasady koordynacji opieki nad pacjentem z wrodzoną przepukliną przeponową (wraz z modelem tej opieki). Część teoretyczna jest napisana bardzo

UNIwersytet Jagielloński
COLLEGIUM MEDICUM
W KRAKOWIE

Wydział Nauk o Zdrowiu

dobrym językiem naukowym, z wyszczególnieniem wszystkich ważnych zagadnień związanych z omawianymi tematami, z powoływaniem się na liczne i aktualne piśmiennictwo naukowe. Zastrzeżenie budzi jednak zupełnie zbędne, w opinii recenzenta, używanie wprowadzeń i podsumowań w każdym z rozdziałów wraz z językowymi środkami obrazowania w tym stosowanie figur poetyckich np. metafor. W ocenie recenzenta tytuł pracy nie w pełni oddaje zakres prowadzonych badań. Badania mają charakter badań ilościowych a jak sugeruje tytuł są to badania jakościowe tj. pomiar obciążenia pracą pielęgniarek w opiece nad pacjentem z wrodzoną przepuklinową przeponową a winno być .. nad pacjentami z wrodzoną przepuklinową przeponową.

W kolejnym rozdziale dysertacji – materiał i metody Autorka umieszcza po raz kolejny uzasadnienie podjęcia badań. W opinii recenzenta ten fragment jest zbędny, uzasadnieniem do podjęcia badań są rozważania teoretyczne (część teoretyczna). W dalszych częściach tego rozdziału Doktorantka jasno określony cel główny badań wraz z 3 szczegółowymi celami i 9 problemami badawczymi, analogicznie wskazując 9 hipotez, w każdym przypadku określając hipotezę zerową H_0 oraz hipotezę alternatywną (H_1). Problemy badawcze mają charakter pytań dopełnienia (pytanie numer 1-4 i 8), oraz pytań typu rozstrzygnięcia (pytania numer 5-7 i 9). Wydaje się, że przy tak szczegółowo prowadzonej analizie wyników badania, każde z tych pytań badawczych winno być pytaniem dopełnienia a nie rozstrzygnięcia, gdyż Doktoranta badała siłę związku pomiędzy zmiennymi (zależnymi i niezależnymi – szkoda że nie wskazanymi w pracy), a nie tylko fakt istnienia związku pomiędzy nimi.

Autorka w rozdziale (nr III Materiał i metody) opisuje sposób doboru grupy do badań (opis metody, gdzie zbędnie wprowadza rys historyczny prowadzenia badań nad pomiarem pracy, co jest w zasadzie konsekwencją przyjętej koncepcji, że do każdego rozdziału Autorka wprowadza słowo wprowadzenia). W dalszej części rozdziału wskazuje narzędzia użyte to badania: skala TISS-28, skala NEMS, skala NAS, szczegółowo je charakteryzując. W kolejnej części tego rozdziału „organizacja i przebieg badania” wskazuje, że badania te mają charakter badań retrospektywnych z wykorzystaniem metod ilościowych. Niedosyt budzi to sformułowanie, gdyż

UNIwersytet Jagielloński
COLLEGIUM MEDICUM
W KRAKOWIE

Wydział Nauk o Zdrowiu

nie podano jaki rodzaj metody badawczej zastosowano w badaniu ilościowym. Wydaje się, że było to analiza dokumentów mające charakter badania retrospektywnego przy użyciu techniki pracy dokumentoskopii, W badaniu podano dokumenty, które badano celem dokonaniu pomiaru obciążenia pracą (gdzie wyliczono niezbędne dane dla pomiaru zaplanowanego w oparciu o narzędzia TISS-28 i NEMS). W drugiej części badania dla narzędzia NAS dokonano pomiaru interwencji pielęgniarskich w ciągu 24 godzinnej pracy pielęgniarki (analizowano interwencje pielęgniarskie generujące obciążenie pracą w bezpośredniej opiece nad pacjentem w ciągu całej doby). Pomiaru także dokonano w oparciu o zgromadzoną dokumentację medyczną. W kolejnej części tego rozdziału „charakterystyka grupy” Autorka wskazuje przedmiot badania - wyłoniono do badań 33 pacjentów z CDH hospitalizowanych w ciągu jednego roku 2017 w oddziale intensywnej terapii noworodka szpitala pediatrycznego o III poziomie referencyjności. Opis grupy jest wyczerpujący, jednak wydaje się, że informacje zawarte w ostatnim akapicie tego rozdziału to już wyniki badania (charakterystyka socjodemograficzna grupy pacjentów), a nie założenia badawcze.

W kolejnej części pracy Wyniki badań efekt prowadzonych analiz został przedstawiony opisowo na 13 stronach maszynopisu, uzupełnione 8 tabelami oraz 1 ryciną z obszerną analizą statystyczną uzyskanych danych. Opis wyników został podzielony na dziewięć obszarów zgodnie z założeniami badawczymi (hipotezami). Doktorantka opisuje wyniki badań omawiając pomiar obciążenia pracą pielęgniarek w opiece nad pacjentem z wrodzoną przepukliną przeponową w oddziale intensywnej terapii noworodka oddzielenie dla każdego narzędzia na podstawie TISS-28, oddzielnie skali NEMS i oddzielnie skali NAS oraz łącznie dla wszystkich trzech skal (TISS-28, NEMS oraz NAS). Analiza wyników badania dotyczy zmiennych jakimi są: doba przyjęcia do kliniki vs doba zabiegu operacyjnego, doba zabiegu a doba rozpoczęcia krążenia pozaustrojowego oraz pomiar obciążenia pracą pielęgniarek w opiece nad pacjentem przed i w trakcie terapii krążenia pozaustrojowego, a także w sytuacji zgonu pacjenta (doba zgonu). Ostatnia część opisu wyników dotyczy korelacji pomiędzy wynikami badań uzyskanymi z 3 badanych narzędzi. Wyniki czytelnie obrazują zależności pomiędzy wyznaczonymi

UNIwersytet Jagielloński
COLLEGIUM MEDICUM
W KRAKOWIE

Wydział Nauk o Zdrowiu

zmiennymi, co prawda wyraźnie nie wskazanymi w części metodologicznej dysertacji. Ta część pracy jest bardzo dobrze opisana. Autorka wywiązała się dobrze z tego zadania uwypuklając zwięźle i w sposób rzetelny zmiany i powiązania w zakresie badanych czynników oraz parametrów. Na pochwałę zasługuje bardzo dobre graficzne przedstawienie wyników badania, co daje możliwość wizualnej oceny uzyskanych danych. Tak przedstawione wyniki mają wartość praktyczną i po opublikowaniu mogą być dowodem naukowym wpływającym na ocenę pracy pielęgniarek w opiece nad pacjentem.

W rozdziale dyskusja liczącej 12 stron Doktorantka analizuje uzyskane wyniki w odniesieniu do piśmiennictwa naukowego. Cytuje przede wszystkim badania publikowane w czasopiśmie anglojęzycznych krytycznie odnosi się do nich, a także do wyników badań własnych. Dyskusja prowadzona jest bardzo logicznie z uwzględnieniem wyników dla poszczególnych hipotez ze zwróceniem uwagi na praktyczny aspekt uzyskanych wyników. Na koniec dyskusji Autorka wyraża rekomendacje podkreślające konieczność prowadzenia badań z zakresu pomiaru obciążenia pracą pielęgniarek między innymi celem weryfikacji bezpieczeństwa pacjenta i bezpieczeństwa pracy.

Wnioski z badań przedstawione przez Autorkę w liczbie 10 odpowiadają w pełni na założenia badawcze i wskazują między innymi na fakt, że obciążenie pracą pielęgniarek w opiece nad pacjentem z wrodzoną przepuklinową przeponową było wysokie lub nadmiernie obciążające, a analiza wyników w skali NAS określiła realny czas wymagany na realizację interwencji pielęgniarskiej u dziecka z CDH (*Congenital Diaphragmatic Hernia*). Dla pacjentów w wrodzoną przepukliną przeponową celem zapewnienia bezpieczeństwa pacjentom oraz bezpiecznych warunków pracy rekomenduje się współczynnik opieki pielęgniarskiej 1:1. Priorytetem w działaniach zmierzających do poprawy bezpieczeństwa pacjentów z CDH jest wprowadzenie obligatoryjnego pomiaru obciążenia pracą pielęgniarską w oddziałach intensywnej terapii TISS-28, NEMS i NAS.

Doktorantka w dysertacji w większości odwołuje się do piśmiennictwa anglojęzycznego, które stanowi aż 80% wszystkich cytowanych źródeł, z dominacją artykułów z czasopism

UNIWERSYTET JAGIELLOŃSKI
COLLEGIUM MEDICUM
W KRAKOWIE

Wydział Nauk o Zdrowiu

naukowych. Ponad 80% pozycji to publikacje, które ukazały się do 10 lat od daty napisania tejże pracy. W pracy Doktorantka nie uniknęła potknięć nie mających wpływu na wartość pracy ale z obowiązku recenzenta wymienię je: pozycje piśmiennictwa, zwłaszcza te w j. polskim, którymi były artykuły naukowe i akty prawne np. nr 14, 15, 16, 18, 19, 21 mają niezrozumiałe cytowanie z podaniem internetowej ścieżki dostępu, pozycje 10, 23 to artykuły, które mają podane dwa tytuły tak w j. polskim jak i w angielskim. Część artykułów, a w zasadzie prawie wszystkie, nie mają podanych stron na których to zawarto artykuł w danym czasopiśmie. Uwagi te mają przede wszystkim charakter redakcyjny i nie mają wpływu na wartość pracy, niemniej jednak uwagi te powinny być wzięte przez Doktorantkę pod uwagę w przygotowywaniu wyników badań do publikacji. Doktorantka będzie także promotorem innych prac naukowych i winna mieć te fakty na uwadze, by dobrze pełnić swoją rolę w tym zakresie.

Reasumując, praca ma wysoką wartość poznawczą i praktyczną dla dziedziny nauk o zdrowiu, a w szczególności organizacji i zarządzania w pielęgniarstwie. Wyniki te powinny zostać opublikowane w czasopiśmie naukowym, także o zasięgu lokalnym, ponadto stanowić doskonały materiał źródłowy nie tylko dla nauczycieli akademickich czy studentów ale także kadry zarządzającej w placówkach opieki zdrowotnej.

Konkludując, na podstawie przedstawionej mi do oceny rozprawy doktorskiej Pani mgr Pauliny Szydłowskiej-Pawlak po jej wnikliwym przeczytaniu, pomimo uwypuklenia pewnych uwag i niedoskonałości stwierdzam, że praca ta stanowi samodzielne i oryginalne dzieło oraz spełnia wszelkie wymagania stawiane rozprawom na stopień naukowy doktora w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauki o zdrowiu. Rozprawa doktorska spełnia warunki określone w art.13 ust.1 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U.2017 r, poz. 1789).

Wobec powyższego wnoszę do Rady Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Medycznego w Łodzi o dopuszczenie Pana mgr Pauliny Szydłowskiej-Pawlak do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Zakład Pielęgniarstwa Środowiskowego UJ CM

prof. dr hab. Agnieszka Gniańdek
kierownik